

Dolnośląska Izba Lekarska
Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej

50 – 077 Wrocław, ul. Kazimierza Wielkiego 45
tel.: 71 798-80-86 e-mail: opidh@dilnet.wroc.pl

dr hab. n. med.

Barbara Bruziewicz - Miłkaszewska

Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej

Dolnośląskiej Izby Lekarskiej

ul. Kazimierza Wielkiego 45

50-077 Wrocław

Recenzja

Rozprawa doktorska pt. „Uczeni, odkrywcy i pionierzy pochodzenia żydowskiego w kształtowaniu i rozwoju wrocławskich nauk medycznych w II połowie XIX i początku XX wieku ze szczególnym uwzględnieniem Wydziału Medycznego Uniwersytetu Wrocławskiego” została napisana przez mgr Renatę Wilkoszewską - Krakowską pod kierunkiem prof. dr hab. Leszka Ziátkowskiego na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego.

Przedmiotem recenzji jest szczegółowa ocena, czy rozprawa spełnia warunki określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2015 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodach doktorskich (Dz. Ustaw z dnia 10 listopada 2015 roku, poz. 1842).

Recenzja obejmuje:

- ocenę i charakterystykę struktury pracy od strony formalnej
- omówienie i ocenę problematyki badawczej
- omówienie układu i zawartości merytorycznej pracy
- wnioski końcowe.

Z treści doktoratu przebija osobiste zaangażowanie Autorki w kwestię przedstawianych zagadnień i duże doświadczenie zawodowe. Oprócz wiadomości zaczerpniętych ze źródeł literaturowych w pracy są zawarte własne przemyślenia, przedstawione w interpretacji wyników.

Praca doktorska liczy 326 stron tekstu i 33 strony bibliografii liczącej 471 pozycji literaturowych. Opatrzona jest 1187 przypisami. Zawiera 3 tabele oraz 92 ilustracje, w tym fotografie wcześniej niepublikowane.

Składa się ze wstępu i dwóch dużych rozdziałów obejmujących zagadnienia nauki wśród społeczności żydowskiej Wrocławia (6 podrozdziałów).

Część biograficzna to 15 życiorysów uczonych, odkrywców i pionierów. Są to:

- 1). Leopold Auerbach
- 2). Oskar Berger
- 3). Gustaw Born
- 4). Jonas Bruck
- 5). Julius Bruck
- 6). Walther Wolfgang Bruck
- 7). Martin Chotzen
- 8). Ferdinand Cohn
- 9). Hermann Cohn
- 10). Julius Cohnheim
- 11). Paul Ehrlich
- 12). Rudolf Heidenhein
- 13). Heinrich Koebner
- 14). Oskar Minkowski
- 15). Albert Neisser.

W obszarze zainteresowań Doktorantki znaleźli się naukowcy wyznający judaizm, jak i konwertyci.

Uczeni Ci zapisali się złotymi głoškami w historii nauk medycznych i przyczynili się do instytucjonalnego rozwoju struktur Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Wrocławskiego.

Od emancypacji Żydów do narodowego socjalizmu we Wrocławiu nastąpił bezprzykładny awans mniejszości etniczno-wyznaniowej.

Uczeni Ci uplasowali się w czołówce światowych autorytetów naukowych i doprowadzili do powstania tzw. „wrocławskiej szkoły lekarskiej”.

W pracy na szersze udokumentowanie zasługuje udział Żydówek - kobiet z wyższym wykształceniem uniwersyteckim – intelektualistek, artystek i kobiet w zawodach medycznych. W 1902 r. na Wydziale Medycznym immatrykulowano pierwszą studentkę.

Do żydowskiej elity intelektualnej można zaliczyć takie postaci jak: Clara Immerwahr, Frederike Kempner, Paula Ollendorf, Clara Sachs, Edith Stein i dr Therese Chotzen.

Literatura przedmiotu jest bardzo obszerna. Doktorantka wykazała się benedyktyńską pracowitością. Nie ustrzegła się jednak błędu ortograficznego (tego samego) na str. 128, 197, 280, 283 i str. 314: „Ora et labora!”.

Należy ponadto przy przygotowaniu pracy do druku ujednolicić pisownię nazwiska: Purkynie – Purkinie ?

Konstrukcja rozprawy doktorskiej i zastosowana metodologia nie budzą większych zastrzeżeń.

Dysertacja jest udaną próbą zapewnienia luki i białych plam w polskiej historiografii XIX i pierwszej połowy XX wieku.

Warsztat naukowy Doktorantki oceniam wysoko – wskazuje na jej właściwe przygotowanie do zawodu. Narracja jest potoczna i logiczna. Sekwencje przyczynowo skutkowe są poprawne. Widać zaangażowanie i pasję Autorki, co wynika z Jej pracy jako Kustosza Muzeum Sztuki Cmentarnej Cmentarza Żydowskiego przy ul. Ślężnej.

Przedstawione krytyczne uwagi nie podważają meritum pracy i nie wpływają na pozytywną ocenę rozprawy.

Autorka podjęła się niełatwego zadania i wykonała ogromną pracę nawiązując internetową i pocztową korespondencję z potomkami wrocławskich Żydów za granicą – vide Richard Brook z USA.

Biografie lekarzy naukowców są niezwykle ciekawe i świadczą o osobistym zaangażowaniu Autorki – choćby dotarcie do niepublikowanego pamiętnika prof. dr hab. dr h. c. Walthera W. Brucka z dynastii wrocławskich stomatologów.

Rozprawa prezentuje bardzo dobry poziom merytoryczny i zasługuje na dopuszczenie do publicznej obrony. Docenić również należy trud związany z „pobieraniem” faktów z niepublikowanych memuarów dotyczących ważnego segmentu historiografii Żydów we Wrocławiu.

Przedstawiona praca wskazuje, że Doktorantka wykazała się umiejętnościami samodzielnego planowania pracy.

Należy podkreślić wszechstronny i kompleksowy zakres badań, które zostały właściwie zinterpretowane i podsumowane.

Recenzowana praca spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim.

Wnoszę o przejście mgr Renaty Wilkoszewskiej - Krakowskiej do dalszego postępowania.
Wnioskuje o rozpatrzenie możliwości przyznania wyróżnienia.

Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska
Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska

Wrocław, 21 czerwca 2023 r.